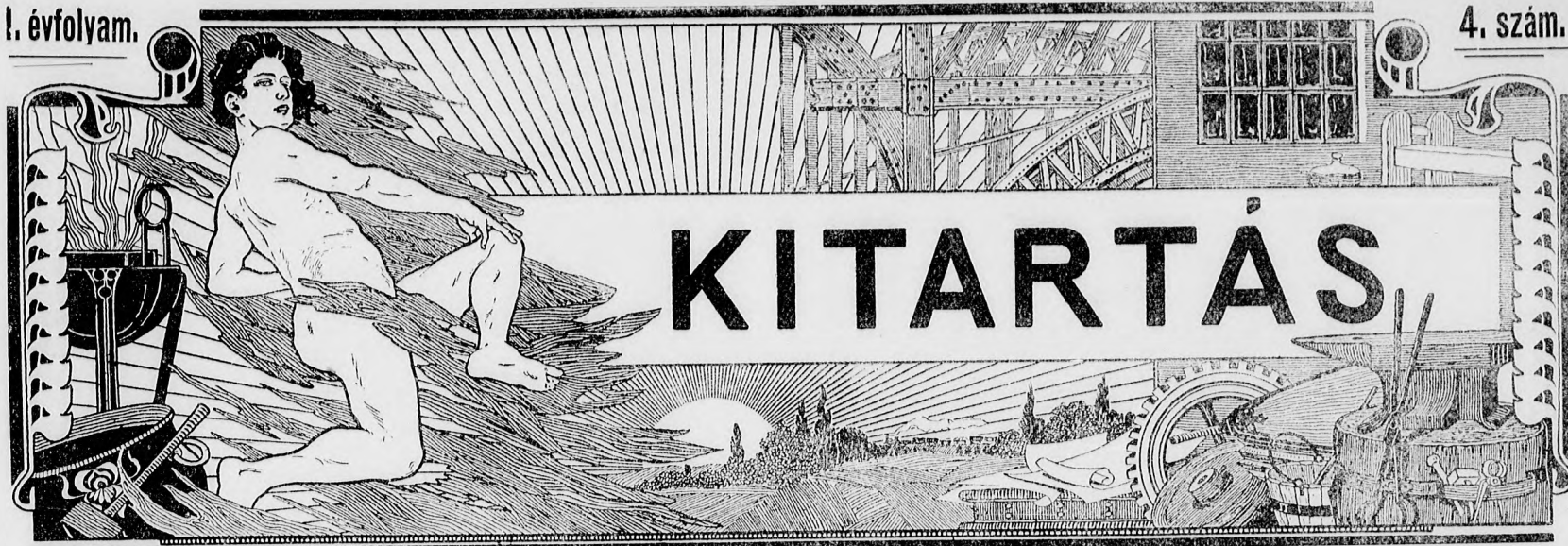

1900
1899. május hó 14-én.

I. évfolyam.

4. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
Az előfizető az előfizetés első évében balesetre, a további években pedig úgy ő, mint felesége halál-
esetre és ugyancsak az előfizető betegség esetére
biztosítva van.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., József-körút 28. sz.

Előmunkálatok.

Szociális kérdés . . . szociális kérdés . . .
Igen, szociális kérdésekkel lépten-nyomon talál-
kozunk, ám a nélkül, hogy azok, kik a kérdést
fölvetik, kik a szegény embereknek ezernyi
baját napvilágra hozzák, feleletet is tudnának
adni rá. Segítsen az állam, segítsen a társa-
dalom! Ez az általános frázis, melylyel az üres
szó emberei maguk köré gyűjtik a nélkülözők
ezreit, hogy éveken, évtizedeken keresztül tör-
ténő ámitás után, vigasz és tanács nélkül
elhagyják őket.

Józanul kell gondolkoznunk. Ahhoz, hogy
valaki a szociális kérdéseket megértse, nem
kell tudomány.

Mi az a szociális kérdés? A társadalom,
helyesebben az egyes társadalmi osztályok meg-
élhetésének kérdése.

Erre azután mindenféle képtelennél kép-
telenebb válaszokat adnak, melyeket mindenféle
tudományos nevekkel elkeresztelnek, a nélkül,
hogy a szegény ember sorsát csak egy lépéssel
is előbbre vinnék.

Kétféle elem foglalkozik mégis nagy elő-
szeretettel a szociális kérdésekkel.

Azok, kik ennek a kérdésnek ébrentartását
üzletszerűleg üzik, mert abból élőködnek.
Figyeljétek meg csak egy-egy szociális gyűlést.
Figyeljétek meg csak a nagyhangú agitátorokat.
Sohase mulasztják el ezek frázisoktól duzzadó
beszédük végén valamelyik jólhangzó nevű, de
annál bizonytalanabb működésű társaságot me-
legen figyelmetekbe ajánlani. Ám oly ügyesen

rejtőznek ezek az ügyetekért való lelkesedés
álarca alá, hogy nem veszitek észre az undok
ámítást.

Vannak ismét olyanok, kik mintegy ki-
szakítva magukat a társadalomból, könyveket
bujva éjjel-nappal, igazán lelkesedéssel foglal-
koznak ügyetek megoldásával. Ezek, nem
ismerve a gyakorlati élet ezer körülményeit, az
asztalokon csinálják meg a jövő képét, a mely
így természetesen elvont, keresztülvihetetlen.
Am ezek, ha közvetlen nem is használnak az
ügynek, fölkeltek a figyelmet a kérdések iránt
s alapját vetik meg a jövő fejlődésnek.

Ezen elemek egyike sem alkalmas arra,
hogy a társadalmi osztályok nagy életkérdéseit
megoldásra segítse.

Sem a társadalom, sem az állam nincs
hivatva arra, hogy egyes osztályokat eltartsa.
De nincs is olyan önérzetes ember, — bármilyen
szegény, — ki eltűrje azt, hogy őt az állam,
a társadalom tartsa el.

Hogy kell tehát a társadalom kérdéseinek
megoldására törekedni? Úgy, hogy az illető
társadalmi osztályba tartozók összeállanak és
maguk biztosítják maguknak az életföltételeket.

Hisz, ha az államtól, (— a mely nem
egyéb, mint az államot alkotó tagok összes-
sége —) kérnék a gyámolítást, az is fölhíná
őket a részesedésre, az is fölosztaná közöttük
a hozzájárulást: adó alakjában. Miért ne lehetne
a viszonyt megfordítani. Összeállanak az egy
osztályba tartozók s mintegy kisebb államot
alkotva, megosztják egymás közt a terhet,
egymás közt fölosztják a hozzájárulás adóját

A m. kir. államvasutak igazgatósága által 41.886/99. sz. alatt engedélyezve.

s csak azt a részesedést kéri az államtól, a társadalom érdekelt tagjaitól (a hatalmas társulatoktól), a mit az állam ilyen hatalmas csoportnak egyébként is szolgáltatni volna köteles.

Igen, a szövetkezete a jövő.

A szövetkezet a társadalmi osztályok hatalmas alakulása egyedül képes biztosítani a társadalmi osztály életképességét, egyedül képes azt olyan hatalmassá tenni, hogy ne alamizsnát kérjen, hanem jogos követeléssel állhasson elő az állammal, a társadalommal szemben.

Erre törekszik a mi szövetkezetünk is. Ez az eszme az, melyet az általunk eddig fölkeresettek mind átértettek, egyenlő lelkesedéssel terjesztenek, karolnak föl.

Hiába állták útját fejlődésünknek, mint azt már eleinte hangoztattuk, ügyünk győzni fog, mert tiszta és becsületes. A győzelem a kezdet pár hetének eredményei szerint, fényesebb lesz, mint reméltük.

A jelentkezők listáim ott van az osztálymérnök az egyszerű pályáőr mellett, a főmérnök az egyszerű műhely-munkással, a hivatalnok a szerény szolgálóval egy íven.

Mióta számításainkat leplezetlenül adtuk mindenkinek kezébe, mind nagyobb és nagyobb tömegben keresnek föl bennünket, azaz helyesebben az eszmét.

Csak ilyen egyesüléssel lehet biztosítani családunk, utódaink jövőjét. Mert mi a szegény embernek végeredményében célja? Hírt, nevet nem hagy maga után, mert nem volt módja, hogy erre való munkát fejtsen ki. Minden a mi

utána marad, az családja, felesége. Ezek őrzik emlékét, ezek viszik át nevét a jövő társadalomba. Így aztán célja is csak az lehet, hogy nevének viselőiről, feleségéről, családjáról gondoskodják.

A szegény embernek az életprogramja is szegény. Folytonos lemondás, megalkuvás a körülményekkel. Ilyen viszonyok közt azután csak az lelkesíti, hogy a kiket hátrahagy, azoknak a jövőjét biztosította.

Erre a célra gyűlnek közibünk az érdekeltek ezrei. Rövid néhány hónap múlva diadalmasan kiálthatjuk ki az eszme győzedelmét!

Szövetkezetünk megalakulása már feltétlenül bizonyos. Abban a havi egy forintos részletekben, a mit a tag fizet, már benne van az az összeg, a mit neki szövetkezeti részjegyre félreteszünk. *A ki nem akarja szövetkezeti tagságát megállapítani, hanem csak a lapot akarja jártni és magát 2000 koronára baleset által okozta halál és állandó munkaképtelenség ellen, 2000 koronára baleset által okozta részleges munkaképtelenség ellen biztosítani, az csak 7 forintot fizet az egész évre.* Ám az ilyen alapon való biztosítás értéktelen, mert a hátramaradók jövőjét csak a leg súlyosabb esemény, a baleset esetére biztosítja, ám a család jövője biztosíték nélkül van ezer más esetben, mely a családföntartót érheti. Ezért hangoztattuk mi azt, hogy a baleset nyújtotta előnyök csak apró kedvezmények, mi teljes erővel a szövetkezet létrehozásán fáradsunk.

Most tehát hozzátok fordulunk, kik már eddig is tagjainkká szegődtek és kérünk benneteket, hogy saját érdeketekben, a hozzátok

A per vége.

Csutora Gergely uramnak négyszáz holdnyi prima földje van Bácskában. Lovainak, ökreinek, juhainak, disznainak számát sem tudná megmondani. Legalább evvel szokott dicsekedni a „Nyugalom“-hoz címzett csárdában, a hol a politikai és különösen helyi viszonyok megbeszélése végett összegyűl naponta a környék előkelősége. Ezt a helyet kaszinónak avatták föl s elnöke a nemes nemzeti Csutora Gergely uram. A bunyevácok körében nagy tekintélyt tudott kivívni magának s a vadrácz ifjúság legnagyobb megtiszteltetésnek tartá, ha a kaszinó érdemes elnöke felfogadta a kör kötelékébe és leereszkedő nyájassággal, de mégis félreismerhetetlen fensőbbiséggel megverte vállait.

Már együtt ül az egész társaság, fontoskodó arczal suttognak s kisebb csoportokat alkotnak. Csak Csutora Gergely uram hiányzik még körük-

ből. — Végre az is megérkezett. Leült rendes asztalához; nagyot fűjt, mielőtt hosszú szárú pipájára rágyújtott volna s elmaradhatatlan lovagló ostorával végig vágott a kopottas asztalon.

„Hé, korcsmáros! Hat itcze bort hozzál! Tudod, az én terméséből, a 78-asból.“

A korcsmáros alázatos hajlongások között eltávozott. A kaszinó tagjai körébe gyülekeztek, mert a „hat itcze“ bor megütötte a fülüket. Hat itcze bort akkor szokott hozatni Csutora Gergely, ha közgyűlést hív össze. Hamarosan összetolták az asztalokat, a cigány banda illedelmesen visszahúzódott és az egész társaság szó nélkül letelepedett az asztalok mellé. Mindegyik feszült figyelemmel és kellő komolysággal leste az elnök ajkáról a szót. Az nem is váratott sokáig magára, a hogy a korcsmáros elhozta a bort, megtöltött csibukját hosszan és lassan a levegőben fel-alá hintázva meggyújtja s megszólal:

— Korcsmáros! Ül te is az asztal végire!

Azután leteszi pörge kalapját s öklivel az asztalra csap. Ez azt jelentette, hogy az ülést megnyitotta.

— Mélyen tisztelt közgyűlés! Kedves barátaim! Méltó felháborodással ülök le közétek — mondá és csibukjából egyet-kettőt szippantott. —

tartozók érdekében tegyetek meg mindent, hogy eszménk minél szélesebb elterjedésnek örvendjen.

Hisz ismeritek számításaink alapját s így tudjátok azt, hogy a szövetkezet annál kevesebbet kér és annál többet ad, mennél több tagot számlál. Hívjátok rokonaitokat, barátaitokat, hogy jöjjenek abba a nagy családba, mely tagjainak jövőt s ez által megnyugvást, boldogságot biztosít.

A „Kitartás“ vezetősége.

Munkásérdekek.

Előbbi számainkban célunkhoz képest a kisebb jövedelmű egyének jövőjének biztos alapra helyezéséről és a munkáslakásokról szólva, úgyszólván egyaránt a szövetkezeti eszméhez jutottunk, mint az önségély legeredményesebb módjához. Vannak azonban a vasuti, gyári, ipari alkalmazottak s általában a munkások életének olyan oldalai, melyek főként az államra s társadalomra támaszkodnak; mert, hogy különösen a társadalom minden oldalán a legjótékonyabban működhetnék közre, azt mondanunk sem kell. Foglalkozzunk ezekkel folytatólagosan.

A betegségélyezésről szóló törvény előtt a gyermekágyas munkásnőkkel alig törődött valaki; pedig mi sem esik jobban a munkásnak, mintha valaki épen a válságos időben feleségével s gyermekeivel foglalkozik. Ép így gondoskodik az ily gyári munkásnőkről az 1884. évi XVII. t.-cikk, mely négy hétig a munka alól menti fel. De hol marad a gyermekek védelme és ápolása? Hiszen a szülők, a munkásnők a vállalat telepén foglalatostkodnak? A gyermekeknek tehát e célból bölcsődék, gyermekkertek, óvóhelyek lennének felállítandók, különösen a munkástelepeken, hol felügyelet s ápolás alá vétetnének. További folyo-

mánya ennek az is, hogy a községtől, a fővárostól távolabb fekvő vállalatok jó iskolákat is létesítsenek a már nagyobb gyermekek számára, hogy a neveltetés fennakadást ne szenvedjen. A szegény tanulónak e mellett az állami és községi iskolákban akkor is tandíjmentesség volna adandó, ha azok csak közepesen tanulnak is; mert nincs értelme annak, hogy az egyik tanuló, ki szegény és szorgalmas, mint a hangya, de kissé gyöngébb eszű, ne élvezhesse ugyanazokat az előnyöket, melyeket a másik szintén szegény, ki talán nem is serény, hanem csak éles eszű.

A munkásleányok számára, kik szüleiknél nem lakhatnak, a külföldi példákhoz képest, menhely volna létesítendő, — esetleg jutányos ellátással is — s így azok szintén felügyelet alatt állnának. — E helyeken, vagy külön háztartási tanfolyamokban, különösen a főzésre oktatni őket annyi volna, mint jó nőt és anyát nevelni.

A tanoncok érdekében a fentebb hivatkozott törvény nagyobb vonásokban szintén intézkedik; sem ez, sem az ipartörvény nem akadályozhatja azonban meg a mesterek és gyárosok visszaélését, mely különösen az élelem s tanítás hiányos voltában nyilatkozik. Ennek megszüntét csak az emberbarátias érzülettől és a most teljesen elhanyagolt ellenőrzéstől várhatjuk.

A fiatal munkásokra neveléssel és oktatással, takarékosagra szoktatással, üdítő szórakoztatással lehet hatni. Erre szolgálnak a népies munkás-könyvtárak, minőkre újabban földművelésügyi kormányunk áldoz; továbbá felolvasások. A takarékoságot előmozdíthatja már az iskolában létesített iskola-pénztár, majd a különböző takarékos-intézetek, a melyek a külföldi példáknál magában a vállalat kebelében alakíttatnak. Üdülést és szórakozást a kerékpározásnál és labdarugásnál észszerűbb s egészségesebb sportok nyújthatják, minő a kirándulás, labdázás, tornázás stb. Külföldön újabban azon társadalmi jellegű reformtörekvés mutatkozik, mely emberbaráti s köz-

Én nemes Csutora Gergely, a ki 1591-ben Rudolf királyunktól kapott kutyabőr tulajdonosa vagyok, a legnagyobb megaláztatást kell, hogy elviseljem. Tudjátok, hogy szomszédomban egy se nevű gyütt-ment báró telepedett le. Ez a gazember lelőtte a kutyámat, lelőtte a „Tigris“-t!

A társaság összenézett. Halk moraj keletkezett. Duntyszky Géza, az ó-keéri tisztartó, a ki csupán vendégszereplésben volt jelen, hirtelen felkiáltott:

— Lőjje le a bitangot, bátyám uram! Mit tűrik a határban ezt a cseh trombitást.

Erre a biztató szóra felemelkedtek az öklök, fenyegetően hadonásztak a levegőben s a korcsmáros, felhasználva a kedvező alkalmat, a második szállítmány bort sétáltatta fel az asztalra.

Mikor Csutora örömmel látta szavainak hatását, újból az asztalra csapott s újra csend lett.

— Kedves barátim! Ezt nem tűrhetjük el. Nemes ember ily megaláztatását nem hagyhatjuk szó nélkül. Mondjuk ki ünnepélyesen, hogy vagy mi pusztulunk el, vagy az a cseh pimasz hagyja itt vidékünket s megszökik.

Az általános helyeslés és éljenzés közben bejött a cigány banda is és hajlongva, alázatosan közelgett az asztalhoz. Tussot adott az éljenzés-

hez s a primás hátra-hátra pislantott, hogy tüzelje bandáját.

Igy kezdődött az a pörösködés, a mely Csutora és a báró között évekig tartott. Hol a báró perelte be szomszédját magánlak-sértés, életveszélyes fenyegetés, becsületsértés, tulajdonban okozott kár stb. stb. címeken, hol megfordítva.

Két év mulva Csutora azon vette észre magát, hogy kétszáz hold földé elúszott, juhái, disznai, ökrei és lovai száma tekintélyesen megfogyott és hét pöre a járásbiróságnál, négy a törvényszéknél s kettő a táblánál még mindig folyamatban van.

Egyszerre az a hír terjedt el a környéken, hogy a báró eladja birtokát. Csutora fellélegzett, a kaszinóba rohant s barátai körében nagy áldomást csapott. A korcsmáros hatszor „hat itcze“ bort tett a vendégek elé s a cigányok éppen huszonöt forintot kerestek.

Midőn másnap reggel Csutora kinéz a dülőbe, hogy szemlét tartson a vetések felett, az egyik szilvafa tövében ott találja jogász fiát, a ki a szünidőt otthon töltötte. Fegyvere ott hevert a fűben, maga pedig félkönyökére támaszkodva, búsan, szórakozottan nézett a messze távolba. Csutora megszólította:

egészségügyi szempontból *szállókat* rendez be a fiatal vagy nőtlen s általában a gyári munkások számára. Németországban mintaszerű az, melyet „Bochumer Verein für Gussstahlfabrikation und Bergbau“ 1873-ban alapított s melyben kaszárnya jellegű berendezés mellett mintegy 1500 munkás kap hálólhelyet és étkezést. Körülbelül 150 terem van a nőtlen munkások számára, egy ágy légtérülete 30 kbm. s minden ágy mellett külön szekrény és apróbb butorok vannak. Külön épületben van a nagy ebédlő, a szatócs-üzlet és a különböző szórakoztató helyiségek. Lakásért, fűtésért s étkezésért naponta 75–80 fillért fizet a munkás s ezen kívül ingyen élvezhet sokféle szellemi szórakozást. Sokkal nagyobb sikereket mutatnak fel e tekintetben a praktikusabb angolok, kik az egyesületek és hatóságok által létesített munkásházak számát 1851 óta csaknem fokozatosan szaporítják. — Nem akarjuk részletezni, hogy az ily angol szállókban a munkások a kaszinón, könyvtáron s fürdőn kívül mit élveznek, érdemes azonban megemlíteni, hogy ezek az intézetek jó kezelés mellett még jövedelmezők is, úgy hogy újabb egyesek és részvénytársaságok számos oly munkás-szállót építenek és tartanak fenn, melyekben a munkás csak annyit fizet, mint magánosoknál, de hasonlíthatatlanul több előnyben részesül.

A társadalom támogatására van utalva többé-kevésbé a szerény jövedelmű ember a segély szükségességekor is; a legcélravezetőbb azonban itt az önszegély, mely beteg- és nyugdíjpénztárban és a biztosítás különböző nemeiben nyilvánul.

Végül az üdülés és szórakozásra nézve úgy a kormány tett és tesz érdemes munkát előadások rendezésével, mint a társadalom, magán-tesztületek (Szabad Lyceum stb.) felolvasások útján. Nem kell azonban felednünk a zenekart s dalárdát se, mely kedélyünkre szinte csak jó hatással lehet.

Francia vasutasok mozgalma.

A francia vasuti alkalmazottak eddig három nagy egyesületben szervezvék. Ez a három nagy-szabású egyesület most azon dolgozik, hogy egymáshoz mindinkább közeledve, végleg összeolvadjanak. Mind a három egyesületet az ugynevezett „Syndicat national“ (nemzeti szövetség) vezeti e lépésében. A „Syndicat national“ az 1898. évi szerencsétlen kimenetelű sztrájk óta magatartásán nagyot változtatott. Most a három egyesület egymáshoz való közeledése oly színben tűnteti fel a Syndicatus munkáját, mintha az bizonyos mértékben demonstrációja óhajta lenni magatartásában mutatott fordulatnak. Kezdetben nem nagy bizalommal fogadták törekvéseit, sőt ezek teljesen reményteleneknek bizonyultak mindaddig, míg a kifejezett fuzió mellett törtek pálcát. Különösen az úgynevezett „Syndicat des mecaniciens et chauffeurs“ (mozdonyvezetők és fűtők egyesülete) foglalt állást törekvéseik ellen. Azonban az „Association amicale des employés de chemins de fer“ (a vasuti alkalmazottak baráti szövetsége) már hajlandóbb volt az egyesülési küzdelemben részt venni, ha az tényleg a közös támogatást célozza. Azonban ezen támogatás sem járt különös eredményekkel, mert hiszen az egyesülés csak úgy volt lehetséges, ha a harmadik egyesület is csatlakozik mozgalmukhoz. Ily körülmények között a „Syndicat national“ lemondott eredeti fuzió-programjáról s egyelőre csak bizonyos reformok életbeléptetése érdekében fognak küzdeni. Legközelebb a kisebb javadalmazású vasutasok fizetésének felemelése s minden alkalmazottra kiterjedő nyugdíjkezdmény behozása érdekében óhajtanak egyesülten sikra szállni. Hogy azonban a végleges egyesülésről nem mondtak le végleg, mutatja az, hogy most az Association amical ragadta kezébe a vezető szerepet az egyesülés érdekében és az áprilisi kongresszuson újból felvetette a kérdést. A kongressz-

— No, fiam uram! Talán unatkozunk? Beh megcsappant a régi jókedv!

A fiatal ember összeresztte, odafordította csinos arcát apja felé s erőltetett mosolylyal válaszolt:

— Elfáradtam, édes apám, oly jól esik pihenni a fűben.

Csutura uram elérzékenyült. Odaheveredett fia mellé, bal kezével megsimogatta homlokát, majd ijedten tekintett felé:

Édes fiam! Talán beteg vagy, oly forró a homlokod. Kis büszkeségem, hívassak tán orvost?

A fiatal ember fekvő helyzetéből fölült.

— Nem vagyok én beteg, apám! Nem kell nekem orvos!... Tetszett hallani, hogy a báró eladta birtokát s jövő héten elköltözik?

Csutura uram szemei felvillantak, nagyot húzott kurta pipájából s büszkén mondá:

— Elűztem a kutyát a határból. Ha birtokom ráment volna, akkor sem hagytam volna annyiba a dolgot. Gyütt-ment népség ki mert kötni magyar nemes emberrel!

— Édes apám, hagyjuk ezt a témát. Nem kellett volna így kiélesíteni a harcot. Kedves ember a báró, még kedvesebb a családja. Csak azért megy most is el, mert nem akarja, hogy

miattuk tönkre tegye magát, édes apám. Nekem mondta.

— Mit? te szóba álltál avval a vipera-fajzattal? Te, Csutura Gergely, nemes Csutura Gergely fia?

— Igen, járatos vagyok hozzájuk. Titokban el-ellátogattam kastélyukba, mert a leányát... szeretem.

Csutura uram felugrott, pipája kiesett szájából, lovagló ostorával idegesen verte lába szarát s szemeit fel sem emelve, keserű hangon szólt fiához:

— Megtagadom véretem! Érted? Egy Csutura ilyen nép leányát ne szeresse! Becsukom a portám ajtaját, oda be nem lépsz — és nekem, nekem nincs fiam többé.

— De apám, édes jó apám!

— Eridj a pokolba! Nem vagyok apád!

Az ifjú lehajtotta fejét, vállára vette fegyverét s elindult lassan, menet közben vissza szólott:

— Igaza van édes apám! Igaza van. De szivemnek nem parancsolhatok. Legjobb lesz, ha főbe lövöm magam.

Azután gyorsan eltűnt a berekben.

Csutura Gergely szótlánul ment haza felé.

szust megelőző időben a „La Locomotive“ című lap igen engedékeny hangon nyilatkozott s úgy látszott, hogy szintén az egyesülés mellett foglal állást.

A kongresszusra az alapszabályok értelmében idegen társaságokat nem bocsájtanak, ennél fogva már előzetesen kellett az össülésnek oly irányu határozatot hozni, hogy azon az Association is részt vehessen. Ez a határozat nagy közeledést jelent, mert ezután valószínűleg a régi hivatalos hideg érintkezést közvetlenebb közeledés fogja felváltani. A Syndicat national időközben újabb küzdelmekbe bonyolódott, a menyinyiben tagjai közül az államvasuti munkások ki akartak lépni s habár meghiúsult az a törekvés, hogy ezek egyszerre külön egyesületet alakítsanak, mégis a kérdést teljesen megoldottnak nem tekinthetjük. A további veszély abban rejlik, hogy az államvasuti alkalmazottak igazgatóságuk részéről igen kedvező álláspontot szerezhetnének az esetben, ha önálló egyesületet alakítanának. Ezért már eddig is csupán kollegiális érzelmek tartották őket a közös egyesületben, a mely ellenzéki álláspontot foglal el a vasutakkal szemben. A helyi érdekű és magánvasutak ugyanis rendkívüli hideg magatartást tanúsítanak alkalmazottaik egyesületei ellen s távolról sem biztosítanak azokat az előnyöket, melyeket az államvasut alkalmazottaknak biztosítana. Tehát ezen kollegiális érzésen függ csupán az egyesület teljes számban való fentartása. Ezt érzi is a Syndicat national; épen ezért siettetni terveinek keresztülvitelét. Már most tett lépéseket tagjai érdekében, az egyes vasutigazgatóságoknál audienciát eszközölve ki; továbbá a munkaidő szabályozása iránti törvény mielőbbi életbeléptetését sürgeti és a vasuti alkalmazottak érdekeinek képviselőjével megbízott 200 tagból álló csoportot újból szervezi.

Meg-megállt s gondolkozott, vajjon visszatérjen-e. Titokban vissza nézett néha, ugyan nem tért-e ki a bokorból fia?

— Mégis egy kissé kegyetlen voltam — monologizált magában — nem kellett volna heveskednem . . . De hiszen, csak nem engedhetem, hogy nevemre szégyent hozzon. Adta kölyke. Hát löjje főbe magát, tessék, ott a fegyvere . . . Inkább löjje főbe magát, mint szégyent hozzon reám.

A bozótban lövés dördült el. Csutora arcába szökött a vér, lábai egy pillanatra gyökeret vertek, azután eszeveszetten rohant a bozót felé.

Ott feküdt a földön az átlótt fogoly, melyet a nádas széléről pompásan talált el valaki. Az öreg azonban szétnyitja a bozótot; belé tekint s fiát, a ki sértetlenül áll előtte, sírva öleli át.

Csak most veszi észre, hogy mellette egy szőke hajú aranyos kis leány áll, fia karjába fogódzva.

— Adta teremtette, de helyes kis portéka. Ezt már szeretem.

— A báró úr leánya — mutatja be néki fia.

Az öreg szó nélkül megölelte a kis leányt s bozontos bajuszán át csókot nyomott az ajkára.

(U.)

Jövedelemhasználat.

Előbbi számunkban a lakásról mondtunk el egyet-mást. Ám, hogy valakinek saját lakása legyen, arra kevés embernek van annyi feles pénze; e tekintetben tehát igényeit a már létező lakásviszonyok korlátozzák. Van azonban életünknek számos oly oldala, melyet a külső viszonyoktól függetlenül magunk szabályozhatunk és a melyek életünkben nem kevésbé jótékonyak. Bármily szerény képzettségű vagy foglalkozású embernek is van több-kevesebb jövedelme munkája után; ennek czélszerű felhasználása olyan mozzanata életünknek, melyről érdemes néhány szót ejteni. A helyes beosztás, bizonyos önmérséklés mellett sokat lehet meggazdálkodni, a mi gondatlan fogyasztás mellett mindenestre elpusztult volna. A jövedelem felhasználását bizonyos részben mindenekelőtt a táplálkozás követeli. A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy hiányos, elégtelen táplálkozás mellett jól ki sem érzi magát, életkedve nem fokozódik, kielégítő munkálkodást nem teljesíthet s ennél fogva ily munka utáni jövedelemből csak tengődhet. E mellett rossz táplálkozás a szesz italok élvezetét vonja maga után, a mi a szervezetet rontván meg, idővel a jó táplálkozás lehetőségét is kisebbiti. Nagyon természetes ennél fogva, hogy jó és olcsó élelmiszerek megszerzésére kell törekednünk. Igen, de hol szerezzünk jó és olcsó élelmiszert, kérdezhetné valaki. Erre csekélyebb lakosságú helyeknél könnyebben felelhetnénk; mert itt a termelés kiterjedt, vagy legalább a szükségleteket kielégítő állapota s viszont a kereslet lanyha volta igényeinket nagyrészt kielégítheti. Itt az úzérkedéstől sem kell annyira tartanunk. De mit mondjunk a nagy városoknál, vagy épen a fővárosnál, hol a helyben készült élelmi czikkeket lakbér, kereslet stb. folytán, a vidékieket pedig már a szállítás következtében is megdrágulva, sokszor minőségileg és mennyiségileg kifogásolhatóan kell megvennünk? Hiszen a drágaságot és rossz minőséget legtöbbször a fűszerfélékre is egyaránt elmondhatjuk. Erre csak kívánsággal, szükséglettel felelhetünk. E szükséglet a fogyasztási egylet vagy intézet, vagy szövetség, a miből egy-egy csak itt-ott van. A vidéken alig, a fővárosban úgyszólván csak a köztisztviselőknek és a vasuti alkalmazottaknak van. A meglevők száma már csak azért sem elégíthet ki bennünket, mert nehezen közelíthetők meg. Fogyasztási egyletek alakítására kell tehát főleg törekednünk. Mivel továbbá ezen egyleteknek nem kell haszonra vagy legalább nagy haszonra dolgozni, mely egyébként osztalék alakjában a tagok kezei közé kerül, s mivel a haszon mégis legnagyobb készpénzzel való vásárlás esetén: leghelyesebb ezen intézménynél a hitelbe való vásárlástól elszokni. A valóban szegény és csekély jövedelmű emberek: a munkások körében alakított ily külföldi intézmények nemcsak arról tanuskodnak, hogy jótékony hatásuk megmérhetlen, hanem arról is, hogy a szövetezés nagyon hasznosan fordítható ruházati és egyéb ipari czikkek olcsó beszerzésére is. Ily szövetezetekben mi nagyon szegények vagyunk. Egyetlen szövetezetünk van, a magyar köztisztviselők fogyasztási szövetezete, mely élelmi és némely háztartási czikkeken kívül ruházati osztályának tagjait ruhával, czipészeti osztálya pedig czipő-

félékkel látja el. Mily szűkkörű ez is a külföldi példákhoz képest! Szövetkezeti eszmék tekintetében még némileg csak az eiején vagyunk. A külföldi intézmények körül érdemes a Krupp által Essenben fentartott fogyasztási intézetet megemlíteni. Ezen intézet központi eladó helyisége nagy bazárszerű épület, melynek számtalan fiókja van.

Saját malmai, gőzsütődei, sőt szabó- és cipésműhelyei stb. szolgáltatják a különféle cikkek az eladó helyiségek részére. Az eladó helyre kerülő minden áru minőség és ár tekintetében alapos vizsgálat alá kerül. Jeget az intézet ingyen ad a tagoknak. A könnyebb munkát rokkant munkások vagy ezek gyermekei végzik s így ezek is keresethez jutnak. Árui nagyon jutányosak s így tetemes megtakarítást eredményeznek. Ha már most figyelembe vesszük, hogy a fogyasztási egyletek, intézetek, szövetkezetek maguknak a tagoknak felügyelete alatt állanak a választott bizottság útján s hogy a nyereséget maguk a tagok kapják meg osztalékban, úgy elértünk a jövedelem czélszerű felhasználása tekintetében a takarékosághoz.

A fogyasztási egyletek vagy intézetek révén nyert osztalék ugyanis olyan feltétlenül nem várt összeget képez, mely már is valami lévén, szerfelett alkalmas bennünk a takarékoságot fokozni. Hogy a takarékoság mindenkinek msnyire szükséges, arra számos ember nyomora figyelmeztethet. Csak takarékosággal lehet jövőnket biztosítani, családunkat a pusztulástól megmentenünk. Erre nemcsak az élelmi szer vásárlásánál, hanem egyebütt is meg kell ragadnunk az alkalmat. Nincs biztosabb módja a véletlenről, betegségről, aggrorról, halálról való gondoskodásnak a takarékoságnál, mely ha csak egyszer is elérte célját, annyi előnyt látjuk, hogy érte készek vagyunk mindent megtenni. A takarékoság észszerű célját tehát főleg magunk és családunk biztosabb alapokra helyezett jövője, a véletlenre való készenlét képezheti. Erre ismét a szövetkezetek, a biztosító szövetkezetek szolgálnak, honnan bal esetünkben, betegségünkben egyaránt segítyt, halálunk esetére pedig családunknak nyerünk támogatást. Ám takarékoságunktól ez kívánja a legkevesebb, de legbecsesebb hozzájárulást.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Előfizetőinkhöz.

Felkérjük azokat, kik gyűjtő-íveinket aláírták de az előfizetés első részletét képező egy forintot még mindig nem küldték be, hogy azt mihamarabb beküldeni el ne mulasztják.

Nemcsak az esetleges balesetből származó igényüket függeszti föl ez a késedelem, hanem késést okoz a messzemenő szövetkezeti igények kezdete tekintetében is, mert ezen igényekre való jogosultság is az előfizetés első részletének beérkezési napjától számítódik.

Azoknak, kik május hó 15-ikéig az előfizetés első részletét beküldik, azt a kedvezményt adjuk,

hogy szövetkezeti igényük kezdetét május hó 1-től számítjuk.

Siessünk minél hamarabb ezen apró kötelesség teljesítésével s ne áldozzuk föl egy apró összegért saját és hozzátartozóink jövőjét.

Az első részlet a „Kitartás kiadóhivatalának VIII., József-körút 28. sz.“ címezve, postautalványon küldendő be.

A „Kitartás“ jogsegélye.

Már is többen tagjaink közül fordulnak hozzánk ügyes-bajos dolgaikkal. Szegény embernek, szegény a szereneséje. Lépten, nyomon baj éri. A lapunk mellett működő ügyészség készségesen áll tagjaink rendelkezésére. Ha valakinek olyan kérése van, a mit levélben elintézhettünk, írjon bizalommal, eljárunk benne. Ha valaki perbe keveredett, kérjen idejekorán felvilágosítást, mit csináljon, majd mi aztán fölvilágosítjuk, és ha szükséges, valamelyik ügyvédtagja szövetkezetünknek, önköltségen sikerre viszi a pert. Ha előreláthatólag a per jól végződni nem fog, erre már eleve figyelmeztetünk mindenkit, nehogy indokolatlanul költségeket okozzon magának.

Ám nemcsak peres ügyekben állunk mi tagjaink oldalára. Vannak lapunknak minden dologban jártas, tapasztalt tagjai, akármilyen bizalmas kérdéssel jön az illető, segítség vagy legalább jó tanács nélkül nem marad.

Ha a gyereket olesó szerivel iskoláztatni akarja, ha annak valami alkalmas foglalkozást keres, ha valami olyas bántódása esett, melyet ő igazságtalannak tart, mindig mellette állunk mi jó tanácssal, segítséggel.

A szegény ember drágán él.

Tudvalevő dolog, hogy a szegény ember, bár mindentől rosszat kap, mégis drágán megfizeti azt. Tudják azt, hogy a szegény embernek nehéz dolog az igazát keresni, s így ha egyszer kiadta pár garasát, azt többé visszakövetelni nem tudja.

Megalakuló szövetkezetünk egyik célja az is, hogy olesó megélhetést szerezzünk a tagoknak. Nem fogunk mi fogyasztási szövetkezetet csinálni. Élelmi szereknek bevásárlásánál csak apró haszonról lehet szó, ezt azután felémészti a fogyasztási szövetkezet üzletvitele, helyisége, könyvei, stb. Nem, mi egészen egyszerűen megkérdezzük majd tagjainkat, hogy mennyire van szüksége pl. lisztből. Azután összeszámoljuk, hogy mennyit tesz az ki évente az összes tagoknál. Elmegyünk a malomhoz, megmondjuk, hogy ennyi meg ennyi waggon lisztet veszünk tőle, ha a nagybani elárusítás összegéért adja. Így aztán az egyes tagok közvetlenül kapják kézhez a hasznot. Talán majd azt is kivisszük, hogy vidékre, elenyésző csekély árért, vagy épen ingyen szállítják ezeket az élelmi szereket.

Így szerezzük be azután a zsírt, sőt és a többit, a mire a szegény embernek szüksége van.

Nem teszünk mást, mint hogy félrelökjük az útból a sok élösködőt és közvetlenül visszzük el oda, hol olesó és még el nem rontott anyagot kap.

Ez is ben van kisebb czéljaink közt. Ilyen utakon is igyekszünk megtakarítani tagjainkkal azt, a mit jövője érdekében félretesz.

Egyszerű álmelőidező szerek.

Az élő lények testi szükségleteinek egyik legérdekesebb, legszükségesebb megjelenése az álom. Álom nélkül ép oly kévéssé lehet el az ember, mint táplálék nélkül. Ha az ember álmos lesz, ásítani szokott. Az ásítás nem egyéb, mint mély belégzés, mely által a testbe nagyobb mennyiségű éleny jut. Azért, ha az ember jól akar aludni, tanácsos egyideig mélyen lélegzeni. Ez a legegyszerűbb szer, a mely a nyugodt álmot előidéz. Dr. Salisbury angol orvos még egy egyszerű módot ajánl e célra. Szerinte a jobbkezet a homlokra, a balkezet a nyak hátulsó részére kell tenni és a mellett körülbelül 50-et számolni. Ennek hatását következőkép magyarázza meg: a jobbkez feje és a test előrészei tevőleges mágnés-polust; a balkéz feje és a test hátsó részei nemleges sarkot képeznek. A nemleges sarkok és tevőleges sarkok egymást vonzzák, míg az egyneműek egymást taszítják. S minthogy a kezek az idegrendszer különféle központjaira helyeztetnek, valóságos életfolyamat vezetődik a test hátsó részeibe és ennek hatása a test összes organumaiban jelentkezik és eloszlik. Az eredmény a legkellemesebb nyugalom az összes érzékekben és frissítő álom. Minden testi és lelki zavar megszűnik és mély álom jelentkezik. Ezen rendszer csak az esetben alkalmazható, ha a test és idegrendszer teljesen normális állapotban van. Ha az idegek és szervek túlesigázása okozza az álmatlanságot, akkor legajánlatosabb a friss levegőnek mély belégzése. Minthogy pedig az álmatlanságunk rendszeren épen az idegrendszer túlizgatásából származik, mindjárt kezdetben nagy gondot kell reá fordítani s mindenek előtt izgató eledelektől és szeszies izgató italoktól (kávé, tea, sör, bor, pálinka) óvakodnunk kell. Lefekvés előtt 26—28° (Rea-mure) fokú langyos fürdőt kell venni, vagy ha az lehetetlen, akkor nedves testborogatást kell az éjen át alkalmazni, hogy a fejből a vér eltávolodjék és az idegek lecsillapodjanak.

A borogatást a nyakra is lehet alkalmazni oly módon, hogy a fej hátsó részének fele is borogatás alá jusson. Az egésztest száraz köteléssel kell befödni. Ha esokoládét száraz állapotában kis darabokban a nyelven elolvastva fogyasztunk el, úgy ez is ártalmatlan és hatásos álomhozóként szerepel.

Salm Hugó herceg véleménye a vasutakról a 40-es években.

Hogy milyen vélemények uralkodtak a 40-es években a vasutakról, nagyon jellemzők azok a szavak, melyekkel Salm Hugó herceg az országgyűlésen kimentette magát, hogy az olmtüz—prágai vasutvonal megnyitási ünnepélyén nem jelent meg. A herceg véleményét következőkép adta elő: „Itt ismét egy áldozatról van szó, melyet a Mammon oltárára kell tenni, — oly tény megünnepléséről van szó, melyről kétséges, hogy a fölött nem-e inkább sajnálkozni, mint örülni kell, egy eseményről, mely a zivatarhoz hasonlít, melynek hátrányai a jelenben bizonyosak, de a gyümölcsei a jövőben kétségesek. Itt nem lehet örülni, hanem be kell várni, hogy jó vagy rossz következményei lesznek-e a vasutaknak?“

Legnagyobb forgalmú pontja a földnek.

A forgalom legjobban s legnagyobb mértékben Londonban a Queen Victoria és New Bridge Street sarkán van koncentrálva. Míg a Queen Victoria Street-en a könnyű omnibuszok és a gyors Ceb-ok szakadatlan sora folyton fel és alá hullámszik, az utca felett egy viaducton, hol boltok vannak, a „London Chatam and dover Railway“ gyorsvonatai robognak, melyek a continensről jövő utasokat a milliók városába és a csatlakozó vasutakhoz viszik. Az utca alatt legfelül a kábelvezetékek vannak elhelyezve, lejjebb pedig a gáz- és vízvezetékesövek. Ezek alatt 6 méternyi mélységben az Underground Railnay alagútja van, hol naponkint ezren és ezren ide-oda szállítatnak. Körülbelül 25 méternyi mélységben ez alatt van ismét a City and Waterloo Railway alagútja. Jelenleg pedig ismét két új földalatti vasútvonal közeledik a befejezéséhez, úgy hogy joggal elmondhatjuk, hogy Londonnak fent jelzett része a legnagyobb forgalmú pontja a földnek.

A városi villamos vasutak és motoros kocsik hatása a lóállományra.

Németországban statisztikai adatokat szereztek, hogy tisztázzák azt a kérdést, vajjon a lótenyésztés nem csökken-e most, midőn a villamos vasutak és motoros kocsik látszólag mindinkább kiszorítják a lovakat ősrégi hivatásuk köréből. Az állat-számlálás 1873., 1883., 1892. és 1897. évi eredményei azt mutatják, hogy 29 száz ezer lakost meghaladó város közül 23-ban 1873—1879. mindig növekedett a lóállomány. Stettin, Boroszló, Hannover, Dortmund, Frankfurt, Mannheim és Strassburg városokban pedig nemcsak 1873—1879-ik évek közötti viszonyt véve tekintetbe mutatkozik emelkedés, hanem *folytonos* szaporulat tapasztalható. Ezen statisztikai kimutatás tanúsága szerint tehát még mindig nem elég erős a hatása a villamosságnak és egyéb mechanikai mozgató erőnek arra, hogy csökkentse a lovak jelentőségét a forgalomban. A 29 német nagyvárosban 1873—1883-ig 15,110 lóval szaporodott a lóállomány, évenként tehát 1511 lóval; 1883—1892-ig 40815 lóval szaporodott, évenként tehát 4085 lóval; 1892—1897-ig 22,913 lóval évenként tehát 4583 lóval. Azon városokban, a melyekben a lóállomány kisebbedett, ezen kisebbedés csak igen csekély mértékben jelentkezett. A számításoknál a katonák által használt lovakat természetesen nem vették tekintetbe. Különösen érdekesek azon városokban eszközölt számítások, melyekben a villamos vasuti közlekedés teljes mértékben bevezettetett. Ilyenek: Hamburg, Altona, Lipcse, Chemnitz és Stuttgart. Az összehasonlítás kedvéért 1892. és 1897. évi december hó 1-én meglévő lóállomány számát alábbiakban közöljük:

	1892. évben.	1897. évben.
Lipcse	6373 ló	6769 ló
Chemnitz	2071 „	2391 „
Stuttgart	2336 „	2500 „
Hamburg	12540 „	12415 „
Altona	3851 „	3374 „

Berlinben 1873-ban 22094, 1883-ban 27022, 1892-ben 38,777 és 1898-ban 45,987 ló volt.

Lopások a szibériai vasutakon.

A szibériai vasutakon a vonatszemélyzet által elkövetett lopások oly gyakoriak, hogy az utazó közönség — mely e tekintetben a viszonyokat jól ismeri — egymás között tesz óvintézkedéseket a lopások meghiusítására. E tekintetben igen jellemző a közelmúltban történt következő eset. Tomszk felé utazott másodosztályú kocsiban néhány vagyonos kereskedő. Jól ismerve a napirenden levő lopásokat, a legkülönbözőbb intézkedéseket tettek, hogy azt megakadályozzák, felváltva aludtak, korlátokat tettek maguk körül, lehető gyakran átnézték minden zugát a kocsinak, stb. Mindez nem használt semmit, a legnagyobb elővigyázat dacára a társaság legnagyobb részét meglopták, a nélkül, hogy bárkire határozottan gyanakodni lehetett volna, ha csak nem a fűtőre, kinek kifejezett tolvaj arca volt.

Az egyiknek az óráját vitték el, a másiknak a lánczát vágták le, a harmadiknak a pénztárczáját vették el, stb. Az utasok természetesen hangosan követelték tulajdonaikat; a vasútintézőség panaszukat némileg tehintetbe is vette, sőt azt is megtette, a mihez tulajdonképpen nem is volt joga, t. i. az egész utazóközönséget megmotoztatta, a vonatszemélyzetet azonban nem, úgy látszik a vasútintézőség jobban bízik bennök, mint a II-od osztályú utazó közönségben. Így azután természetesen nem találták meg az elidegenített dolgokat. Rövid idővel az elkövetett tolvajlás után a tolvajlás helyén elszorva néhány értékpapírt találtak, melyek, miután névre szóltak, a tolvaj által nem voltak értékesíthetők, de a mit a tolvajok értékesíthettek, az nyomtalanul eltűnt. Természetes, hogy az ilyen esetek méltó ijedelmet okoznak az utazó közönségben. Senki sem utazik az előtt, míg kisebb vagy nagyobb utazó társaságot nem talál, hogy legalább azok védjék meg vagyonát, a mennyire lehet. A vasutigazgatóság nem bízik az utasokban, az utasok pedig gyanakvó szemmel nézik a vasút-személyzetet, a mely tényleg a legtöbb esetben bűnös. A magasabb vasúti személyzetet ezekért az állapotokért nem lehet okozni. Szibéria ma még olyan ország, hol a műveltség nagyon alacsony, a hol még a vad ösztönök játszó a legnagyobb szerepet. A vonatszemélyzet fizetése is csekély, úgy hogy a művelt Oroszországból azért alkalmazottakat nyerni nem lehet, s így meg kell elégedni azon nyers anyaggal, melyet Szibéria szolgáltat.

A mozdonyvezető lélekjelenléte.

Egy oroszországi mozdonyvezető bátor magatartásáról tesznek tanuságot az alábbiak. A Szamara Slatuts vonal Lüss állomása közelében az arra haladó tehervonat mozdonyvezetője és fűtője mély álomba merültek. Az álom okát még nem konstatálták és így nem tudják, hogy kimerültség vagy a pálinka mértéktelen élvezete következtében állott-e be. A vezető nélküli vonat a legközelebbi állomáson nem állott meg, hanem mindenki rémületére keresztül vágatott az állomáson. A vonatvezető és a vonatszemélyzet jelzései teljesen hiábavalóknak bizonyultak, nem ébresztették fel a mozdonyon alvókat. A vonat ennek következtében mind sebesebben haladt s vontatta az ökrökkel és tehenekkel megrakott kocsikat. A menetrend szerint azon az állomáson, melyen vakul keresztül rohant a vonat,

meg kellett volna várnia a szembe jövő tehervonatot, mert mindkét vonat ugyanazon sínpáron haladt. A szembe jövő vonat, melynek vezetője azonnal átlátta a kétségbeejtő helyzetet, hirtelen visszatolt, dacára annak, hogy tudta, hogy utána a postavonat jön. A két vonat közötti távolság mindig kisebb lett s a két vonat vezetői már ugrásra készen állottak, hogy az összeütközés rémes következményeitől megszabaduljanak. Ebben a pillanatban leugrott a visszatoló vonat mozdonyvezetője a mozdonyról és bevárva a szembe jövő vonatot, végső erőmegfeszítéssel belekapaszkodott a mozdony korlátába, felszökött a mozdonyra s az alvók felett a szabályozót a kezei közé ragadva, ellengőzt adott. Így menekült meg az utolsó perczen a két vonat az összeütközéstől.

A villamos drót feltalálásának száz éves jubileuma.

Volta szülőföldjén, Como városban nagy ünnepekkel óhajtják megülni Volta találmányának száz éves jubileumát. Az ünnepély május végén vagy június elején lesz s már most azon vannak, hogy az impozáns ünnepet internacionális jellegűvé tegyék. A francia elektrotechnikusok és távirászkok gyűjtést indítanak az iránt, hogy néki emléksobrot emelhessenek. Az ünnepség díszje a távirászkok és technikusok kongressusa lesz, a melyen az újabb találmányokat fogják bemutatni. Volta tudvalevőleg Galvani találmánya nyomán fedezte fel a villamos huzalt, a mely látszólag igen egyszerű találmány, de képzelhetetlen s oly eredményeket mutatott fel, melyről Volta álmodni sem mert volna. A hirscholát, világítás, ipar terén egyrészt kényelmes eszközöket, másrészt sok szegény munkásnak kenyeret szolgáltatott találmányával. I. Napoleon több ízben kiténtette Voltát. Pavia egyetemének tanárává nevezte ki, majd szenatorrá tette. Később grófi méltóságba emelte s a becsületrend lovagjává tette. Volta 1829-ben halt meg.

Amerikai városi vasutak okozta balesetek.

Az amerikai vasutak az ó-világ vasutait sebességben jóval felülmúlják. Ez azonban a járó-kelek biztonságának rovására történik. A nagy városokban hivatalosan figyelmeztetik a gyalogjárókat, hogy lehetőleg ne lépjenek le a járdáról, s ha már át kell menniök a másik oldalra, úgy azon a helyeken, a hol városi vasutak közlekednek, ne ferdén s ne az utca bármely részén, hanem a sarkokon és megállóhelyeknél, lehetőleg egyenesen menjenek át. Daczára az elővigyázati intézkedéseknek, a balesetek számszerű adatai aránytalanul felülmúlják az európaiakat. Ujabbban azonban kevesbednek a balesetek számai. Chikágóban, a mióta mindenféle villamos vasutat építettek s így gyorsabban készíthetik megállásra a közlekedési eszközöket, 85%-kal csökkent a balesetek száma. Ennek különösen az az oka, hogy az amerikai mozdonyok elején lévő óvókészülékeknek megfelelőleg, a városi vasutakra is „Fender” nevezetű mentő-készülékeket alkalmaztak, a melyek eltolják útjukból az akadályokat. Az utolsó két hónapban Csikágóban csak 3 személy lett a városi vasutak áldozata, 1898. év ugyanezen két hónapjában 8-an. Az 1898. év első felében minden hónapban átlag kilencz haláleset fordult elő.

Tartalom: Előmunkálatok. A „Kürtartás” vezetősége. — Tárcza: A per vége. (U.) — Munkásérdekek. — Jövedelemhasználat. — Vegyes közlemények.